

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Prima Controversia. An persona diuina naturam humanam terminauerit
ratione diuinæ essentiæ, vel alicuius proprietatis, aut perfectionis
absolutæ, vel ratione proprietatis relatiuæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Sensus questii.

TRES tituli terminos explicat accuratè Caietanus dicens, *diuinam naturam* hic sumi, non vt significatur per modum naturæ tantum, vt nomine Deitatis, sed etiam vt accipitur per modum subsistentis in natura vt sic; quomodo significatur nomine Dei siue huius Dei, id est Dei, non quasi specificè sed individualiter sumpti. Verum Suarez ait existimare se D. Thom. præcipuè intendere priorem sensum; quia de hoc Deo vt abstrahit à personis, nihil differuit S. Tho. Sed fallitur Suar. qui responsionem ad 3. argum. cui nititur expositio Caiet. nimis apertè dissimulauit; dicendo namque D. Thom. in Deo idem esse quod agit & quo agit; ac proinde naturam diuinam esse quo Deus agit, & ipsum Deum agentem, perspicuè declarat dictum suum in corpore, videlicet esse principium actionis conuenire naturæ diuinæ secundum se ipsam intelligendum esse, non solum de principio quo, sed etiam de principio quod; atque id eo naturam ibi sumi præcipuè vt concretè significatur, & vt sumitur pro hoc Deo habente Deitatem; & eodem modo accipiendam esse naturam in titulo. Et confirmatur: quoniam actiones sunt subsistentium, cum hic quærat de actione assumendi, an naturæ conueniat, de natura per modum subsistentis significata præcipuè debet intelligi: significatur autem, vt subsistens diuina natura per hoc nomen Deus; quia significat eam per modum habentis naturam, siue per modum suppositi, cui propriè conuenit subsistentia.

Suar interpretatio reijcitur.

Forma Textus.

PRIMA CONCLUSIO est: *Primo & propriè siue persona dicitur assumere, secundariè autem potest dici quoddam naturam assumptam ad sui personam.* Probatur; quia in verbo assumptionis duo significantur, scilicet principium actionis & terminus eius: at esse principium actionis conuenit naturæ diuinæ secundum se ipsam; esse verò terminum assumptionis non conuenit naturæ diuinæ secundum se ipsam, sed ratione persone in qua consideratur; ergo primo & propriè siue persona dicitur assumere, &c. Prima propositio patet ex articulo præcedenti. Secunda verò quoad priorem partem probatur: quia virtute naturæ diuinæ assumptionis facta est; posterior verò patet ex articulo præcedente, in quo etiam probatum est personam esse propriè principium assumptionis.

SECUNDA CONCLUSIO. *Natura diuina dicitur incarnata, non quasi sit in carnem conuersa; sed quia natura carnis assumptæ; hæc sequitur ex prædictis.* Et confirmatur autoritate Damasceni dicentis lib. 3. Fid. Orthod. cap. 6. Dicimus naturam Dei incarnatam esse secundum beatos Athanasium & Cyrillum.

Expositio Textus.

NOTANDA sunt primò quæ circa probationem secundæ partis minoris aduertit Cai. & post eum Vasq. in explic. a. & ea quæ circa eandem partem ex SS. Patribus notat Suarez & ante eum Valentia.

Secundò circa dictum Augustini relatum in argum. sed contra duo sunt obseruanda. Primum improprium & in rigore falsum esse locutionem illam *Natura, quæ semper genita manet ex Patre.* Vt patet ex 1. p. qu. 39. ar. 5. & idè S. D. exponit vt sit sensus: *Natura, quæ est per generationem æter-*

A nam accepta à Patre, quæ expositio verissima est.

Sed ea admittit (inquit Suar.) dictum illud Augustini fit inefficax ad posteriorem illam partem minoris comprobendam; quia pari ratione exponi poterit in sensu improprio, dicendo naturam genitam ibi sumptam esse improprie pro persona, vt etiam litteræ contextus indicare videtur; sed huic cauillationi facile satisficit, dicendo primò argumentum illud sed contra, quod pro vera sententia solet adducere S. D. non semper probare veritatem, sed nonnumquam nimis probare, aut etiam falsum concludere, adè vt solutis prioribus argumentis illi etiam in fine respondeat. Proponitur enim illud argumentum, vt alteram etiam partem propositæ difficultatis reddat verisimilem. Secundo dico: D. Augustinum de natura diuina duo dicere: alterum est illam esse genitam, id est per generationem acceptam, vt hic exponit S. D. alterum est eam assumptam nostram naturam, quorum vtrumque verissimum est, essentiam namque diuinam Filius à Patre per æternam generationem accepit, & eadem essentia vt principium assumptionis naturam nostram assumpsit. Tertiò dico, exposita priori parte in sensu improprio, vt scilicet natura genita stet pro persona, adhuc posterior pars in proprio sensu verissima est, scilicet naturam diuinam assumpsisse naturam nostram ex matre: non enim absurdum est, naturam in duabus eiusdem locutionis partibus variè sumi; quia talia sunt subiecta, qualia permittuntur à prædicatis: prioris verò partis prædicatum, scilicet *genita*, non permittit vt natura assumatur pro essentia, quod tamen permittitur à posterioris partis prædicato, illo videlicet *naturam nostram suscepit*: constat enim non repugnare, sed suo modo conuenire naturæ diuinæ nostram naturam assumere. Postremò dico sufficere, nomen naturæ, & Verbum assumpti siue suscipiendi, vt ex Augustini dicto redderetur apparens opposita veritas, quam S. D. solido probaturus erat argumento; quare debuit abstinere Suar. à censura.

Tertiò circa secundam concl. vide, quæ scribit Med. in vlt. suo dub. super hoc a. Postremò lege quæ scribunt Cai. & Suar. circa responsiones ad argumenta D. Th.

PRIMA CONTROVERSIA.

An persona diuina naturam humanam terminauerit ratione diuinæ essentia, vel alicuius proprietatis, aut perfectionis absoluta, vel ratione proprietatis relatiuæ?

TOTA ferè huius Controuersiæ difficultas toritur ex varia Doctorum opinione circa rationem diuinæ subsistentiæ; de qua disputat hic subtiliter & eruditè Caiet. & post eum Med. & Suarez vberimè, *disputatione 11.* Nos de hac re latè differimus in 1. parte, *questione 39. articulo 4. Controu. 1.* Vbi tres Doctorum sententias examinauimus, & solam Caiet. sententiam veram esse probauimus. Et quia Cai. hic & Med. in suo Comm. Et Suar. *disp. 12. sect. 2.* Valen. *puncto 1.* & Vasquez *disp. 26.* & Aluar. *disp. 21.* doctrinam D. Th. in prima Concl. benè declarant & tuentur egregiè; idè propositæ Controu. discussionem, vt minime necessariam omittemus. Quædam tamen erunt in disputationibus Suar. & Vasq. à lectore cauenda.

Nam primò Suarez in allegata *disput. 2. sect. 2. art. 2.* Caiet. asserentem cum Scoto, diuinam relationem,

Suar. explicatione.

Reijcitur.

Sententia Doctorum.

Caniunt Suar.

nem, vt sic non dicere perfectionem, vix posse vitare quin vel relatio habeat vim terminandi à perfectione absoluta, quam habet ratione essentialis; vel terminet, prout nullam dicit perfectionem: nam si relatio diuina, vt sic nullam dicit perfectionem; ergò non continet eminenter personalitatem creatam: ergò non potest supplere vicem illius; ergò secundum propriam rationem non potest esse terminus huius vnionis. Cui cauillationi facile satisficit ex doctrina Caietani hic & in precedenti articulo, dicendo relationes personales dupliciter posse considerari: Vno modo quatenus dicunt ad seu respectum ad terminum, quomodo non sumuntur secundum eorum integritatem & completam rationem: alio modo quatenus sunt personarum constitutivæ, veluti hypostaticæ formæ; & ita sumuntur secundum perfectam & completam eorum rationem. Cum igitur ait Cai. relationes diuinas vt relationes sunt, nullam dicere perfectionem de eis loquitur priori modo sumptis: sic enim nullam possunt dicere perfectionem, vt ostendimus in 1. parte, quest. 28. ar. 2. Controu. 2. & secundum hanc rationem præcisè sumptam non habet filiatio vt terminet assumptam humanitatem; quoniam vt sic nulla conuenit illi substantia essentialis aut personalis, qua sola potest assumpta natura terminari. Cum autem hic affirmat, Verbum ratione proprietatis suæ personalis humanitatem assumptam terminare, de proprietate seu relatione personali loquitur integrè sumpta, quam in articulo precedente dixerat habere perfectionem infinitam in terminando, & tamen nullam dicere causalitatem: hic autem duo dicit, primum est; Filium subsistere formaliter sua personalitate, quæ est ipsa filiatio. Secundum est; subsistere esse formaliter magis personale quam essentialis in diuinis. Quibus si addamus substantiam formaliter esse perfectionem simpliciter; sequitur euidenter ac necessariò relationem personalem, puta filiationem integrè sumptam dicere perfectionem simpliciter infinitam in terminando; atque ideò continere personalitatem omnem creatam & creabilem eminenter. Et ex his soluitur quædam difficultas, quam idem expostitor in fine dictæ disput. proponit, dicens non videri quomodo humanitas Christi possit terminari per relationem, quin Christus vt homo referatur ad patrem; dicendum est enim Christi humanitatem terminari per relationem filij quatenus est substantia personalis seu personalitas ipsius filij; ita vt ratio terminandi conueniat substantiæ & personalitati, vt personalitas est formaliter, relationi verò siue filiationi vt relatio est, quasi materialiter: constat autem substantiam & personalitatem diuinam sub hac ratione personalitatis & substantiæ non dici ad aliud; vt cum August. 7. de Trin. cap. 6. docet S. D. in 1. p. q. 29. a. 4. ad 1. Solutiones autem Suar. lege, si placet, apud eum loc. not.

Deinde aduerte Vasq. c. 2. & 3. imponere Caiet. quòd docuerit in Deo quatuor esse substantias, vnā absolutam & tres relatiuas, quæ est manifesta calumnia: nam, sicut hic Deus non ponit in numerum cum Patre & Filio & Spiritu S. sed tres istæ personæ sunt vnus & idem Deus; sic essentialis substantia non ponit in numerum cum tribus personalibus substantijs; eo quòd hæ tres substantiæ personales sint realiter vnæ & eadem essentialis substantia, vt latè cum Caietano declarauimus 1. p. in alleg. Controu. 2. ad a. 4. q. 39. Non sunt ergo quatuor in diuinis substan-

tia simpliciter loquendo; quia essentialis substantia à nulla ex personalibus est distincta realiter, & ideò non ponit cum eis in numerum. Cur autem in Deo dicantur absolute quatuor esse relationes; cum spiratio actiua sit eadem realiter paternitati & filiationi diximus in 1. p. qu. 32. a. 2. Cont. 3.

Postremo scito, Suar. disp. 12. sect. 2. imponere Cap. sententiam seu magis errorem Durandi, quem etiam Vasq. disp. 26. ca. 2. tribuit non solum Capr. sed etiam Victoriam & Soto, quos Aluar. in alleg. disp. 21. ab iniuria vindicat.

SECUNDA ET TERTIA CONTROVERSIA.

B DVAE aliæ superessent hic proponendæ ac definiendæ Controversiæ, nisi satis ab alijs fuissent examinatæ, ac optimè definitæ. ALTERA est; An per Dei potentiam potuerit aliqua creatura vnionem hypostaticam Verbi cum humanitate, vt instrumentum attingere? Cuius partem affirmatiuam tenet Suar. disp. 10. sect. 1. dicens pium esse & probabile, Beatissimam Virginem ad dictam vnionem instrumentaliter concurrisse: sed oppositam sententiam solidioribus fundamentis innixam alij recentiores sequuntur; ac præsertim Vasq. disp. 25. ca. 1. & Aluar. disp. 19. ad quos lectorem remittimus. ALTERA Controu. est: An in Christi humanitate ratione mysterij Incarnationis sint Pater & Spiritus S. per concomitantiam? Cuius partem affirmatiuam tuetur Vasq. disp. 28. c. 2. Sed opposita sententia quam sequitur Aluar. disp. 20. longè probabilior est & magis consona doctrinæ D. Th. vt probat hic expostitor in alleg. disp. Quam vide si placet.

ARTICVLVS III.

Verum abstracta personalitate per intellectum natura diuina possit assumere.

AD tertium sic proceditur. Videtur, quòd abstracta personalitate per intellectum, natura non possit assumere. Dictum est enim, quòd natura conuenit assumere ratione persone. Sed quod conuenit alicui ratione alicuius, remoto eo, non potest ei conuenire: sicut corpus, quod est visibile ratione coloris, sine colore videri non potest. Ergo abstracta personalitate per intellectum, natura assumere non potest.

Præterea, Assumptio importat terminum Vnionis; vt dictum est. Sed Vnio non potest fieri in natura, sed solum in persona. Ergo abstracta personalitate, natura diuina non potest assumere.

Præterea, In prima parte dictum est: quòd in diuinis abstracta personalitate, nihil manet. Sed assumens quod est aliquid. Ergo abstracta personalitate, non potest diuina natura assumere.

E Sed contra est, quòd in diuinis personalitas dicitur 40. a. 3. citur proprietas personalis: quæ triplex est, scilicet paternitas, filiatio, & processio: vt in prima parte dictum est. Sed remotis his per intellectum, adhuc remanet Dei omnipotentia, per quam est facta Incarnatio: q. 30. a. 2. sicut Angelus dicit Luca primo: Non erit impossibile apud Deum omne Verbum. Ergo videtur, quòd remota personalitate, natura diuina possit assumere.

Respondeo dicendum, quòd intellectus dupliciter se habet ad diuina. Vno modo, vt cognoscat Deum sicuti est: & sic impossibile est, quòd describeretur per intellectum aliquid à Deo, & quòd aliud remaneat: quia totum, quod est in Deo, est vnum, salua distinctione personarum: Quarum tamen vnæ tolli-